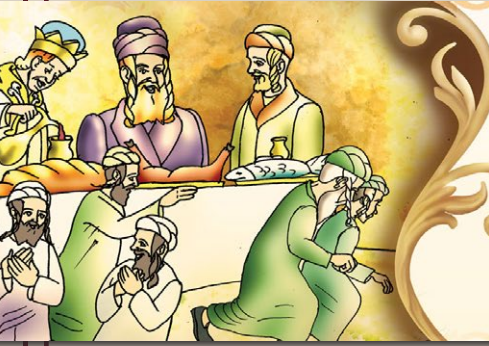

מתיקות השבת

י"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאוע שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

משיחותיו של מורינו ראש הישיבה שליט"א

גאותו של פרעה הנחש...

"בא אל פרעה". יש להתבונן, מדוע הקב"ה לא נתן רק שטים או שלש מכות חזקות על מצרים, מה היה הצורך לעשות את עשרת סוגי המכות, שכל אחת שונה מהבטתה? ובפשטות יש לומר שהקב"ה הראה בעשרת סוגי המכות שהוא שולט בכל הבריאה; שהכה במכת דם את המים, והכה את האדמה ואת הגוף במכת כנים, ויהשחין היא מכה לגוף שבאה מתוך הגוף, ואלו הפנים היא גם מכה לגוף, אך היא על ידי בריה שבאה מחוץ לגוף, וכן הקב"ה הכה בשאר המכות את הבהמות ואת התבואה וכו'.

עוד יש לפרש לפי מה שאמרו חז"ל (מכילתא בשלה): 'רבי יוסי הגלילי אומר: במצרים לקו עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות. רבי אליעזר אומר: במצרים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות. רבי עקיבא אומר: במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו חמשים ומאתים מכות'. ולכאורה הדבר צריך באור שהרי בתורה כתוב עשר מכות, אם כן מנין רבי אליעזר לומר שלקו ארבעים מכות, ומנין רבי עקיבא לומר שלקו חמשים מכות, ומה גם שהם לא פרשו מה היו המכות הללו.

במדת התשובה כך הגדלה

אלא נראה לכאורה שרבי אליעזר ורבי עקיבא למדו שהמכות במצרים היו תוכחות למצרים כנגד מזותיהם הרעות, ורבי אליעזר שבתחלה לא גדל אצל החכמים ורק בבחרותו החל ללמוד תורה, יכל לגלות עוד מדות רעות שהיו במצרים, שעליהם ה' רמו בעשרת המכות.

ועל כן דרש שהקב"ה הכה אותם בארבעים מכות, כלומר שבשעשרת המכות הקב"ה הכניע ארבעים ממדותיהם הרעות, אך רבי עקיבא ששב בתשובה בגיל מאחר יותר, שבתחלתו היה לו קנאה ושנאה נוראה לתלמידי חכמים שהיה אומר: מי יתנני תלמיד חכם ואנשכנו כחמור (פסחים מט), גילה יותר מדות רעות במצרים, ולכן דרש שהקב"ה הכה אותם בחמשים מכות כנגד חמשים ממדותיהם הרעות.

ה' מסתתר מפרעה

אמנם רבי עקיבא שבתחלתו שנא ת"ח, גילה היטב את המדות הרעות שבבני אדם, והכיר את הגאווה הגדולה שהיתה לפרעה, שאמר שאינו מכיר את ה' ואינו רוצה לשמוע בקולו, כמו שכתוב: "ויאמר פרעה מי ה' אשר אשמע בקולו לשלח את ישראל, לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח", וזאת משום שבאמת פרעה לא הרגיש עד אז אף פעם את יד ה' שהיטיב לו או שהרע לו, כי ה' הסתתר ממנו ונתן לו לטעות כאלו הוא בעצמו אלוה, חלילה.

על כן לאחר מכן ה' הכניע את גאותו בכך שהפך את מי היאור לדם, שבזה הראה ה' שפרעה לא שולט על המים, ובזלם ראו שכעת פרעה לא יכול אפילו להתרחץ במים, כמו שנהג בכל יום. וכן בשאר המכות הקב"ה הכניע את כל ישותו של פרעה ואת מדותיו הרעות, ככעס, קנאה, נקמה וכו'.

ובתחלה הקב"ה אמר למשה שהפך לפני פרעה את המטה לנחש, שבזה רמו לפרעה שהוא עצמו דומה לנחש, שבששת ימי בראשית הוא היה גאה מפני שהיה ערום מכל חית השדה, וכיון שמרד בה' והחטיא את אדם הראשון, ה' קצץ את רגליו והשפילו לעפר, שכן נעשה גם לפרעה שהתגאה ונדמה ל'תנים הגדול הרבץ בתוך יאירו', שגם הוא נשפל עד עפר.

בס"ד

שמחים אנו להודיע
ב
פתיחת הרישום
לישיבה קטנה וגדולה
לשנה"ל תשפ"א הבעש"ט

למכת סופרי הישיבה יש לטלוח בקשה למחמת:
ABK5827@GMAIL.COM

מתיקות הדינים

נס ומופת גליון!

ברצוני לפרסם נס ופלא עצום שארע
השבוע עם בתי תחי':

בתי שטפה את הכלים, ולפתע כלי זכוכית נשבר בידה והזכוכית נכנסה עמוק בבשרה. נסענו לבית החולים 'שערי צדק', ושם הרופאים גלו שנקרע לה גיד.

הרופא הסביר לנו שהגיד שנקרע, הוא אחראי על תנועות כף היד ועל התחושה בכף היד, אלא שארע דבר מפלאי ביותר; הגיד קרוע, ואף על פי כן כף היד לא נפגעה כלל ויש בה תחושות, ובתי עושה בה תנועות, כאלו לא נקרע הגיד.

הרופאים היו בהלם מחלט, וקראו לכל 'הרופאים המתלמדים', וקראו להם את המראה הגדול והפלא העצום והנורא הזה...

הגיד קרוע, וכף היד מתפקדת כרגיל!

לאחר מכן הרופא תפר את העור שנחתק, ואמר שלא כדאי לטפל בגיד כולו, כי הוא קרוב לעצם ולערק הראשי, וזה עלול לגרום לסכנה חלילה.

אין מלים בפנינו אך להודות לה' הטוב, שבמים אלו שבהם אנו קוראים על המופתים שעשה עבורנו במצרים - עשה גם לנו נס עצום וגדול, ומיחלים לרפואה שלמה, שהגיד יתאחה בתוך שאר חולי ישראל.

"כי הגדלת חסדך עלי"

ח.ג. ירושלים

ובקר הקשה קצרה, וכמו שאמר יעקב ללבו, "הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדר שגתי מעיני".

ארבה - על הארבה נאמר "מלך אין לארבה ויצא חצץ בלו". וזה בא לומר למצרים שאין להם מלך, כי פרעה אינו כלום, ואת המלך ה' אינם ממליכים עליהם. ואכן לבסוף פרעה נשאר לבדו בלי אנשיו ואין מלך בלא עם.

חשך - כנגד מה שפרעה לא הבחין בין חשך לאור להכיר בגדלתם ובמעלתם של עם ישראל, ולהכיר להם טובה על שיוסף הציל את חייו ואת כל ארצו, וגם כאשר עושה אותם לעבדים, לא הטיב להם לפחות כאדון המטיב לעבדו - על כל פנים, כדי שיוכל להמשיך לעבד עבדו - אלא התעלל בהם.

בכורות - כנגד מדת הרציחה שהרג את בניהם של ישראל וזרקם לאור, שלכן הקב"ה קים בו מה שהבטיח: "הנה אנכי הרג את בנך בכרך".

פעלי מוגים שונים חביבים להסתדר

ובאמת כל המכות הללו שבאו כנגד המדות הרעות, באו גם ללמד אותנו - עם ישראל -

עם ישראל והשתעבד בהם כבהמות, שעל כן בהמותיו מתו.

שחין - הפצעים אכלו את העור והעצמות, וזה היה כנגד מדת הקנאה שהיתה בפרעה על משה, שלכן רצה לעשות מופתים כמותו, והקנאה היא מרקובה עצמות כמו שכתוב: "ורקב עצמות קנאה", לכן לקו כנגדה בשחין.

וחז"ל מיעצים לנו (פתובות קי"א) איך לחזק את העצמות, על ידי "ולכן שנים מחלב", שאדם ילבין את שניו בחיוד לחברו ויאיר לו פנים ויברכו. כמו שאנו עושים בברכת פהנים, שהפכה מברך וגם השליח צבור צריך לומר "ברוך" ולהקרות את הברכות לפהנים, כדי ללמדנו לברך תמיד זה את זה, שמדה זו כחה גדול "מחלב", וכיון שהחלב מחזק את העצמות - מי שמחיד ומאיר פנים לחברו ומברכו בודאי עצמותיו יהיו חזקות עדי זקנה ושיבה.

למצרים אין מלך!

ברד - היתה האש מתלקחת בתוך הברד, כנגד הצער שפרעה ועמו עשו לישראל, שהתאכזרו עליהם והעבירו אותם בחמה הלוהטת כאש.

לאחר מכן הקב"ה הביא על המצרים מכת דם כנגד מדת הכעס, שכן הכעס הוא בלב וברם הרוחח מכעס. לאחר מכן לקו בצפרדע שהדעשו ונרמו סרחון גדול - כנגד הקולות של מרידה בה' שהשמיע פרעה באומרו: "מי ה' אשר אשמע בקלו", שזה בסוף גורם לאדם להיות סרוח.

הפנים שיצאו מהארמה, כנגד הגאווה של פרעה שלא השכיל להשפיל עצמו לארמה, ולהרגיש קטן כנה כנגד ה' וכנגד משה, כפי שהיה ראוי לו לעשות. והפנים דבקו בגופו שגם הגוף עשוי מהארמה - על שלא השפיל עצמו להפטר כנגד ה' וכנגד משה שהיה שפל "מכל האדם אשר על פני האדמה", והחרשמים לא יכלו לעשות גם הם את הפנים, כי את כל שאר המכות הם הצליחו לחקות אבל מכות כנים המרמזות על מדת הענוה של משה - אותה אי אפשר לחקות.

שיטה לחזק עצמות

ערב - כנגד מה שפרעה השתמש בכל המדות של החיות בערבוניא לרעה.

דבר - כנגד רע הלב של פרעה, שבזה את

"קדש לי כל בכור" - מרידות הצבועים

לר' יעקב נולד בן בכור, אף הוא סובל משכנים צרי עין וצבועים, שבמעשיהם כלולים מרידות עשרת המכות:

שמעון צר העין נכנס קשעל פניו חיך שטני, ועל עורו 'מכת שחין' מפני מדותיו הרעות, ובירו 'מתנה' יעקב. ותוך כדי זה הוא דוחף את עגלת התינוק שנוולד - פביכול בלי לשים לב - וגורם לתינוק 'מכת דם'.

זרח הצבוע עמד בגמיכות קומה כענותו, כנגד 'מכת כנים' (שהפכה היא קטנה כמדת הענוה). אך ענותנותו היא ענוה פסולה, ששוחק ולא מחה בשמעון המשטח. אלא טמח במעשיו. מפני שגם הוא מקנא בר' יעקב. ולכן לקה ב'גבנת' שגם היא כנגד 'מכת שחין' שהייתה לגוף ולעצמות - מחמת מדת הקנאה שהיתה במצרים - שהקנאה מרקבה את העצמות, ונרמה לזרז את הגבנת.

השכן השלישי בער'ל יושב על השלחן ועושה עצמו קרוש שאינו אוכל בשר בהמה. שגם זה כנגד 'מכת דבר' שבה מתו בהמות, ושופך בזה את 'דמו' של בעל הבית. ומעשיהם הרעים של השכנים גורמים ל'צפרדעים' ובעלי חיים לא רצויים בסביבה. כנגד 'מכת צפרדע'. והתלדה בזה וחפרת שם מחלות בבתים. כנגד מכת 'ערב'.

על הקיר נראה אדם שעוסק בתורה אף הוא לבש במדותיו של הנמר העו. כי הוא עז כנגד הבריות, ומבזה את חבריו ובני ביתו.

וכאלו הם שמחים בטובת האלת, בעוד שהם הפוכים מזה ומכשילים את הבריות באכילת מאכלות אסורות, כמו בשר הממל שהביא שמעון במתנתו.

ובמדותיהם הרעות הם עושים 'מכת בכורות', בכך שמזיקים לבכור שנוולד לחבר מפני קנאתם ועינם הצרה בו.

ההסבר המלא לציוו, במאמר 'מכת הצבועים'

השכנים הללו פוגעים בר' יעקב, זרח ובער'ל בקרירות שלהם, ושמעון ופחמיות שלו, כנגד 'מכת ברד' שקרו ואש שמשו בו בערבוביה.

והם דומים לארבה שנאמר בו: "מלך אין לארבה", כי אין עליהם דאזה ממלכה ה', ולכן הם מתנהגים כה והם עושים 'מכת חשך' לבריות בכך שמחשיכים את עיניהם ומטעים אותו לחשב שבכחול הם צדיקים,

מתיקות שיח

תפילות

רבנו של עולם, זכנו שלא להתגאות משום הצלחות שתתן לנו, ונזכר שאם תזוה דעתנו עלינו ונסור חלילה מרצונך מיד עלולים אנו ללקות בחסרונות. כמו שלמדנו במופתים שעיטת למשה רבנו, שבתחלה נעשה על ידו המופת שנהפך המטה לנחש, ואחר כך נהפכה ידו למצרעת כשלק, ולמדנו שאם אדם יתגאה בהצלחותיו, הוא עלול מיד אחר כך ללקות בצרעת ובחסרונות. ומשה היה עניו מכל האדם, אלא שבא ללמד אותנו לקח זה. וזכנו לשמור עצמנו מאד מכל גזק, ולקיים בהדור רב מצות: "ונשמרתם מאד לנפשתיכם", שבזה שנסמך על בריאותנו, יתגלה שאנו מעריכים את מתנת החיים והבריאות שנתת לנו, ושאנו מכירים לך טובה עליהם. ולכן נרחיק מביטנו כל דבר של סכנה, כי השטן מקטרג במקום סכנה.

אחור עדיף מקפדנות

וכגון ששמעון מקפיד תמיד שלא לאחר לשום מקום וראובן מאחר, אך שמעון הוא קנאי וקפדן וראובן אינו כן, ובודאי שעדיף חסרון האחור מאשר הקפדנות והקנאה, כי אמנם האחור יכול לגרם הפסד ממוין, אבל כבר אמר הלל הזקן, שקדאי ההפסד של ארבע מאות וזו והעקר שהלל לא יכעס (שבת לא).

כי הכעס הוא חמור מאד, שאדם כועס על חבריו ועל בני ביתו ואינו זוכר כמה טוב קבל מהם. וכשם שבגוף יכולים להיות לאדם חלאים חיצוניים שאינם מזיקים לחייו או לתפקודו - כי אינם מחלות בלב ובראות וכדו' - שהם מסכנים את חייו.

כך ראוי לאדם להתבונן שגם אם חבריו או בני ביתו צערו אותו יזכור שהוא חסרון צדדי וקטן לעמת מה שהוא מקבל מהם טובות גדולות, שמהם יש לו הצלחה עקרית.

להתרחק ממדות רעות אלו. וכגון, מפת ברך באה ללמדנו שלא להעביר את החבר בפרה, וגם אם הוא שכיר שלנו לא נשתעבד בו בקר ובחם הקשים. וכן מפת ברך מלמדנו, שגם אדם שהוא קר בטבעו צריך להסתדר עם מי שהוא חס בטבעו, וכן להפקה שהרי במכת ברך האש והברך היו מעריבין, ואף על פי שטבע המים הוא שהם מכביין את האש, ככל זאת עשו שלום ביניהם כדי לעשות רצון קונם (שמו"ר י"ב ו'). כך אנו, גם אם טבעינו הפוכים זה משל זה, נתחבר זה לזה כדי לעשות רצון קוננו.

ובאמת לכל אדם יש חסרונות ומכות גופו או בנפשו, בגשמיות, וכל שכן ברוחניות, וכשמעון רואה בראובן חסרון שלשמעון עצמו אין את אותו חסרון - אינו מסגל לראות זאת, אבל ראוי לו להתבונן שכשם שלראובן יש את החסרון הזה, כך גם לו - שמעון, יש חסרון אחר, ויתכן שהחסרון של שמעון קשה מהחסרון שהוא רואה בראובן.

מכת צבועים

מים ולשתיה, באמת אין זה אלא דמים של מדות רעות.

הצפרדע מראה שאדם יכול להרים קולו בתפלה, אך אינו אמתית עם ה' אלא קיש קיש קריאי, כי כל כונתו לכבוד עצמו ואין לו אמונה בה', ודומה לנביאי הבעל בהר הכרמל שקראו בקול גדול, ואין קול ואין ענה, ונביאי הבעל היו לצפרדע 'שהוציא דם', כי צעקו כצפרדע ואחר כך 'התגודדו כמשפסם' בתרבות והוציאו דם זה לזה.

צבוע שעושה עצמו כמטה שעוזר לאדם שעליו הוא נשען.

וכן דמה עצמו למטה של משה שעמו עושה משה את המופתים לטובת ישראל, ובאמת פרעה הוא נחש המזיק.

דם מראה שאדם מסגל לתרם את דמו לחברו, ועושה עצמו כמי שמקריב מנפשו עבור חברו, אבל באמת תוך כדי כך הוא שופך את דמו ומבישו, וכשהמצרים לקו בדם, התגלה שמה שהם עושים עצמם לפעמים כמביאים לאנשים

יש אדם שעושה מעשים טובים, אבל עושה אותם על מנת לקבל כבוד ואינו אמתית במעשיו אלא מתנהג בצביעות. וכיצא בזה עשו המצרים שהעבירו את ישראל בפרך - בפה רך - שדברו עמהם בצביעות כאלו הם אוהבים אותם, בזמן שהיו אויביהם הנוראים. לכן הקב"ה הביא עליהם אותות ומופתים, שהם ענשים על מדת הצביעות:

המופת הראשון שהיה לפני כל המכות הוא, שהמטה נהפך לנחש, להראות שפרעה הוא

תכניתו המתוקה של המלך

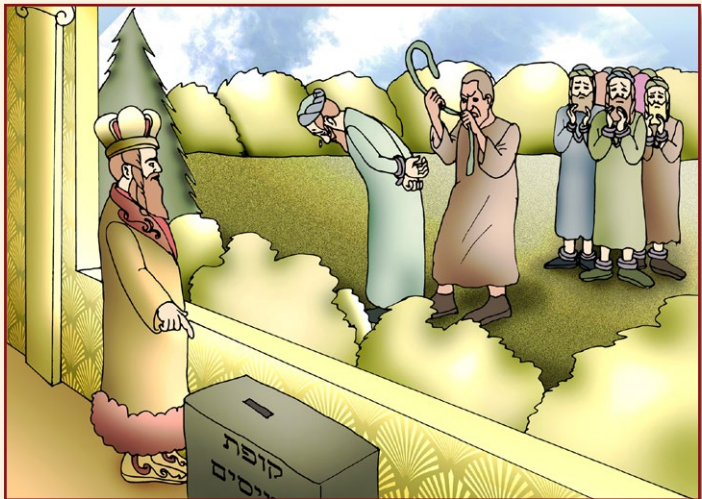
המלך השליך את בניו מארצה ואיביו עשו בהם שפטים, וכשרצה המלך להשיבם החליט להטיל על הבן הבכור מסים.

מה חטאו בני המלך שלכן השליכים?

ומדוע החליט המלך להטיל על בנו מסים? ומדוע דוקא על הבן הבכור?

ומה מלמדנו מעשה זה?

ההסבר המלא לציור והתשובה לשאלות, במאמר: 'פדיון הנצל מ...גאונה!'

'ענו' שהוא 'גדול'...

בנים זה מה שאדם עושה עצמו קטן ככנה ומעמיד פנים של ענו, אך ענותנותו היא ענוה פסולה - ששיתק במקום שאסור לשתיק, כמו אצל קמצא ובר קמצא שנמנעו מלמחות בבעל הבית בזמן שהיה צריך למחות בו, ומקף נחרב בית המקדש (בבבא בתרא). ובעל ענוה פסולה שותק במקום שצריך לדבר, ואחר כך בביתו הוא מסגל לצעק ולבזות את בני ביתו מתוך כעס.

ערב, כנגד מה שאדם מערבב את האמת ועושה עצמו כאלו הוא צדיק, ולכן הוא מזהה בחברו על מה ששכשל, והוא מערב ומבלבל את הילוצרות שהוא צועק על חברו שאינו מתמיד בלמוד קמות, בעוד שבו אין דעת של יראת שמים כלל והוא מבזה את חבריו ובני ביתו, שאמרו עליו חז"ל (ויק"ר טו א) 'גבלה טובה הימנו', ומוחה בחברו על ה'תולדות' ששכשל בהם, בזמן שהוא עצמו נשכש ב'אבות' של אותם חסרונות, והוא עז כפמלר לפגע בחבריו.

גרמא בניזקין

דבר, כנגד אדם שעושה עצמו כמי שהוא פרוש מתאוות, כתאוות אכילה ומאכילת בשר בהמה.

או שפורש מאכילת מאכלים עם הקשרים שהם טובים, וטוען שהקשר זה אינו טוב ושהוא מחמיר שלא לאכל ממנו, ובאמת אין זה אלא מחמת מדת השנאת חנם שבו, ששונא את בעלי אותו הקשר.

השחין בא ללמד, שלמצרים היה הרבה קנאה בעם ישראל בכך שהתרבו ששים בכרם אהד, שכיין שהקנאה מרקיבה עצמות, כמו שכתוב "ורקב עצמות קנאה", לכן לקו על זה בשחין.

וזה בא ללמד על האדם הצבוע שהוא עושה עצמו כמי שאינו מקנא בחברו על הצלחותיו, ובאמת הוא מקנא בו ביותר ומשתדל להזיק לו ב'גרמא' ובעקשיו, על ידי עצות רעות וכדומה.

מלחמה הוציאת

ברה, שבו חברך והאש שמשו בערבוך, הוא

כנגד אדם שמראה עצמו שהוא קר להנאות וחס לדבר מצוה, ובאמת זה הפוך אצלו.

ארכה שמראה עצמו שהוא עבד ה' ולכן הוא רודף אנשים, ובאמת אינו ממליך עליו את ה'. כמו הארכה שגאמר בו: "מלך אין לארכה", ולכן - "ויצא חצי כלו", שאדם כזה יוצא 'חצי' במלחמה נגד אנשים, ואף הוא מסתיר את האור כמו הארכה, כלומר שמסתיר את אור ה' שבקרא את השמש להאיר את העולם, הינו שהוא מסתיר את דעת ה'.

השך זה הצבוע שהופך אור לחשך וחשך לאור, ומחשיך את עיני חבריו שמטעה אותם כאלו הוא צדיק, ודומה ללכן שמחליף בחשך את השדוך של יעקב, כך אף הוא בהסתר ובחשך הוא עושה את מעשיו הרעים.

בכורות, ששונא את חבריו, וכשראה שגולד לחברו בן בכור עושה עצמו כאלו הוא שמח בשמחתו, ובאמת עינו רעה בו, ועושה תחבולות להזיק לחברו ולבנו הגולה, רח"ל.

פדיון להנצל...גאולה!

מרוחיו יתמעט כבודו בעיני עצמו ולא יתגאה על אחיו.

ואכן כך עשה המלך, השיכם ממדינת האיוב, ועל ידי העצה הזאת חיו האחים בשלום ובשלווה ולא באו לכלל מריבות.

לעשר את ההתחלה

הנמשל: הן הבכור יש לו נסיון של גאון, כי הוא הפטר רחם' שפרץ ויצא הראשון, וכמו כן יש לאבא נסיון של גאון כשגולד לו הן הראשון, לכן הקב"ה נתן כל פן ראשון לכהן, והאבא צריך לפדותו, כדי שהאבא והבן ידעו שהבכור אינה שללהם, וכך ינצלו שלא יהיו מאוסים על ה' על ידי מדת הגאון.

וכמו כן הוא בממון, שברגע הראשון שאדם מקבל סכום כסף גדול, מיד מתעוררת בנפשו גאון גדולה, לכן מיד צריך לתת מממנו מעשרות לצדקה כדי שתתמעט גאונו.

וגרש את כל בני יחד עם בנו הבכור מארצו. כשאוהבי המלך ראו אותם שהם משוטטים ברחבות אקו אותם באזקים ולקחו אותם לעבדים והכו בהם מכות נמרצות.

עצת המלך לבן המשתרר...

המלך הביט מרחוק וצפה בכל המתרחש עם בניו, ואף שלח שליחים מטעמו שיעקבו אחריהם, וכשהם הודיעו לו שבניו מתחרטים על מעשיהם ומתבעגעים לשוב לבית אביהם המלך רצה המלך להשיבם אלא שחשב עצה היאך הם לא יבואו שוב למצב שפיל שפכה - לריב ולשנא זה את זה.

עד שעלה רעיון במחוו, שכיין שהבכור מכרח להיות שוב מעל אחיו, כי הוא הבכור, לכן נחייב אותו לתת לאחיו מסים מכל הרווחים הגדולים שיש לו, וכך כשיצטרך לשלם להם

"קדש לי כל בכור". בבאר הענין מדוע הן הבכור שך לכהן ויש לפדותו, יש להמשיל משל, למלך שהיה משל על מדינות רבות, וישנים רבות לא היו לו ילדים. לאחר שנים רבות ומאמצים רבים, זכה המלך לכן בכור, שמח המלך שמחה גדולה, ופנק את בנו בכל מיני תפנוקים.

לאחר מכן נולדו לו עוד שלושה בנים, וגם אותם אהב המלך, אלא שעקר אהבתו היתה לבנו הבכור מחמת שהוא נולד הראשון לאחר צפייה ומאמצים גדולים ורבים.

כשגדלו הנערים, הפקידם המלך לטפל בכל עניני המלוכה, ואת בנו הבכור מנה להיות מעל אחיו, ולכן הן הבכור החל להתנשאות על אחיו, והם קנאו בו עד שנוצרה ביניהם מריבה קשה, ועשו כזה שם על המלך שבניו מתקוטטים. כששמע מלך המלך כעס מאד

עצות מתוקות מדבש

א. לפעמים הכשרונות או ההצלחות שיש לאדם הם לרעתו, כי על ידם הוא בא לכלל גאון ואינו נכנע לפני ה' ולפני תלמידי חכמים, ומדבר סרה על הבריות ומפסיד את עולמו. כמו שמצוינו בפרעה שההצלחה הפיכתה להיות בארצו, שהיאור היה עלה ומשקה את השדות, גרם לו להתנאות ולעשות עצמו לאילי.

ב. אמנם צריך תמיד להודות לה' על הטוב, אך צריך לזכור במדה הנכונה

מאמר השבוע - גשם של תורה...

רבי אמר שגדול יום הנשמים יותר מיום שנשתנה בו תורה (תנחומי), ואפשר לומר, משום שביום מתן תורה שמענו את הבריות "אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, לא יהיה לך אלקים אחרים על פני", המסמדים שרק ה' שולט בעולם, והוא לבדו מביא לנו מים שהם קיום העולם, ולא פורע הרשע שמעיק את העולם שהוא האיל, ושהוא עושה את מי האור המשקה את מצרים. ויכן שביום הנשמים אנו רואים זאת בחוש - שהמים יורדים מאת ה' ללא שום עזרת בשר ודם, לכן יום הנשם גדול מיום מתן תורה.

גם את הצער שהיה לנו בעבר או לאחריים, כי היצר הרע נותן לאדם זקרון שפכניכול תמיד הכל טוב לו, ומשכיח ממנו כל מיני צער שהיה לו בעבר או שיש לאחריים, כדי שלא יצריך את הטוב שיש לו וכדי שלא יתפלה להנצל מרע, ועל זה כתוב "אשרי אדם מפחד תמיד" שזוכר את הצער שהיה לו או לאחריים. וכך גם יפחד מלהטא, כי יזכור שבכל רגע מצבו עלול להתהפך משוב לצער ח"ו.